

2021–2025

REVIDERT HOVEDPLAN FOR
**RENOVASJONS-
TJENESTER**
I GRENLANDSKOMMUNENE

MÅLOMRÅDE
SORTERING OG
MATERIALGJENVINNING

Bamble kommune

Porsgrunn kommune

Siljan kommune

Skien kommune

INNHold

1. Innledning	3
2. Endringer i rammebetingelser og forutsetninger	4
3. Framtidsutfordringer og strategiske veivalg	6
4. Endringer i strategier og tiltak ..	8
5. Egen beholder for matavfall	9
Om tiltaket	9
Formål med tiltaket	9
Andre konsekvenser og effekter av tiltaket	10
Kostnader	12
Andre muligheter som følger av tiltaket	13
6. Utsette etablering av sentralsorteringsanlegg	14
7. Effekter oppsummert	15
8. Finansiering	16

1. INNLEDNING

Hovedplan for Renovasjonstjenester i Grenlandskommunene ble vedtatt av de fire eierkommunene i 2017.

I arbeidet med iverksettelse av tiltak knyttet til vedtatte strategier, har styret funnet det riktig å endre noen strategier. Det påvirker budsjett og handlingsprogram. På denne bakgrunn er det nødvendig å revidere/oppdatere hovedplanen.

Endringene som foreslås er beskrevet i dette dokumentet.

Øvrige vedtatte strategier og tiltak vil bli vurdert i forbindelse med ordinær rullering av hovedplanen. Dette arbeidet påbegynnes i 2021 og forventes å kunne legges fram til politisk behandling i 2022.

MÅLOMRÅDE
SORTERING OG
MATERIALGJENVINNING

VISJON
SMARTE LØSNINGER FOR
ET GRØNT GRENLAND

STRATEGISK MÅL
Grenlandskommunene skal ha en kostnadseffektiv avfallsordning som gir: mindre avfall, mer ombruk, mer materialgjenvinning og fornøyde brukere.

2. ENDRINGER I RAMMEBETINGELSER OG FORUTSETNINGER

I vedtatt Hovedplan for renovasjonstjenester i Grenlandskommunene, er satsingsområder og mål nært knyttet til EUs pakke om sirkulærøkonomi med tilhørende avfallsdirektiver. Disse er, eller er i ferd med å bli, implementert i norsk lovgivning. FNs bærekraftsmål og nasjonale mål for klimakutt er også hensyntatt i målformuleringene.

For sortering og materialgjenvinning er det satt følgende mål i hovedplanen: 60 % materialgjenvinning innen 2025 og 65 % innen 2030.

Krav til økt utsortering av matavfall

Etter at hovedplanen ble vedtatt, har norske myndigheter arbeidet med endringer og tilpasninger av regelverket med sikte på å implementere avfallsdirektivet i norsk lov. En viktig presisering, er kommende krav til utsortering av matavfall.

Følgende måltall for utsortering av matavfall vil ventelig bli vedtatt: 55 % i 2025, 60 % i 2030 og 70 % i 2035.

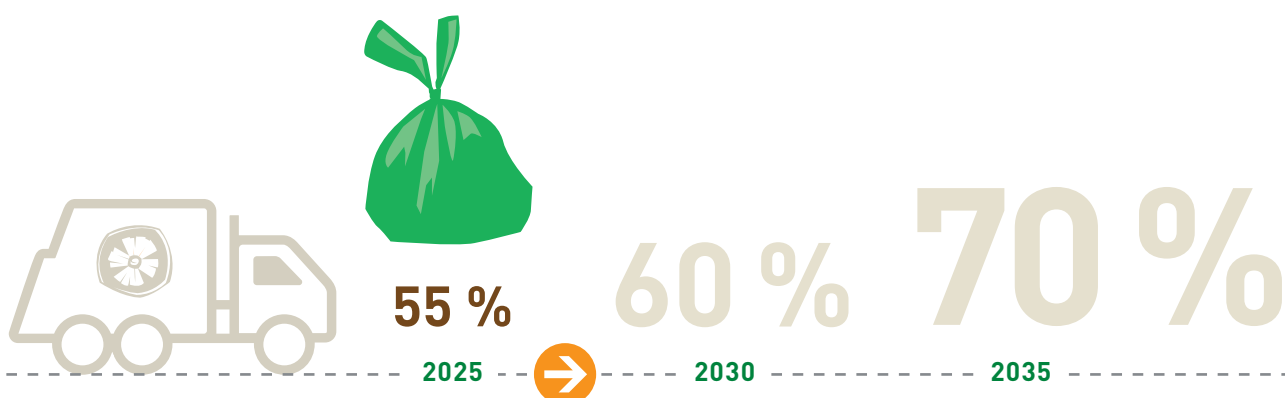
Nye krav til sortering av matavfall kan ikke nås med dagens metoder

Dagens løsning med optisk sortering, vil ikke klare fremtidige krav til utsortering av matavfall. Det går fram blant annet av rapporten «Utredning av konsekvenser av forslag til forskrift for avfall fra husholdninger og liknende avfall fra næringslivet» (Miljødirektoratet 2018, s.70). I følge rapporten, er egen beholder for matavfall den eneste kjente innsamlingsmetoden som vil sikre måloppnåelse.

Løsningen med optisk sortering gir tap i flere ledd:

- Abonnenter sorterer generelt sett dårligere i denne løsningen enn om man har egen beholder
- Tap i transport (ødelagte eller uknyttede poser)
- Tap i sorteringsanlegget ved at en andel poser ikke sorteres ut på riktig måte.

Siste plukkanalyse (2019) viser en beregnet utsortering på 57,4 % for matavfall. Når tap i sorteringsanlegg (ca. 5 %) og tap i transport trekkes fra, er reell sorteringsgrad 50 %.

VEDTATTE MÅL I HOVEDPLANEN

Avfallsreduksjon og ombruk

Minimum slike mengder skal tas ut til ombruk av avfall fra gjenvinningsstasjoner og grovavfallsrute.

- 2020: 2 %
- 2025: 3 %
- 2030: 4 %

Mengden matavfall skal **reduseres med 50 % innen 2025** med 2016 som basisår.

Sortering og materialgjenvinning

60 % materialgjenvinning innen 2025 og 65 % innen 2030.

Klima og miljø

40 % reduksjon i klimautslippene fra avfallshåndtering med 2015 som basisår.

Utover det er det målformuleringer knyttet til brukertilfredshet og kostnads-effektivitet, som begge står fast.

De grønne plastposene gir uakseptable miljøproblemer

Det er problemer med plastforurensing knyttet til bruk av fargede plastposer til oppsamling av kilde-sortert avfall. Grønne poser utgjør et problem videre i verdikjeden fordi det er synlige plastrester i bio-gjødsla som spres på jordene. Til sammen deler RiG årlig ut rundt 15 millioner grønne og blå poser.

Blå poser gir dårlig kvalitet i plastsortering og gjenvinning.

De blå posene til plast, utgjør også en utfordring i verdikjeden for materialgjenvinning av plast, fordi blåfargen gjør plastråstoffet lite brukbart i markedet. Samtidig gir løsningen med optisk sortering en svært forurenset plastfraksjon. Nærmere 30 % av innholdet i blå pose er annet avfall/forurensninger.

Grønt Punkt Norge (GPN) kjøper den kildesorterte plasten. I forbindelse med at GPN nå er i en vanskelig økonomisk situasjon, har de valgt å si opp avtaler som er rettet mot kommuner som driver optisk sortering. Oppsigelsen er begrunnet med at plasten er svært forurenset og krevende å materialgjenvinne.

Endrede forutsetninger for sentralsortering

Begrunnelsen for hovedplanens forslag om bygging av sentralsorteringsanlegg, var at dette ville være nødvendig for å oppnå framtidig mål for materialgjenvinning.

Som beskrevet nedenfor i kapittel 4, skjer det relativt hurtige endringer i markedssituasjonen som gir mulighet for å kunne kjøpe slik sortering som en tjeneste.

Videre er RiG allerede på god vei mot å oppnå målene for kildesortering. Det er derfor mulig å utsette beslutning om eventuelt sentralsorteringsanlegg, uten at dette går ut over måloppnåelsen.

3. FRAMTIDSUTFORDRINGER OG STRATEGISKE VEIVALG

Det er gjennomført en framtidssanalyse med fokus på de viktigste trendene eller samfunnsendringene som vil påvirke RiGs arbeid og rammebetingelser. Disse er vurdert ut fra hvor sikre eller usikre de ansees for å være.

De viktigste av de usikre trendene ligger til grunn for to akser som kan benyttes i fire mulige ytterpunkter som scenarier.

Akse 1 | Markedets evne til å løse de oppgavene RiG har behov for

I den ene enden av skalaen ser vi for oss at markedet er i stand til å svare på framtidens utfordringer og behov for tjenester, sorterings- og behandlingsløsninger, avsetning av resirkulerte råvarer etc.

I den andre, er markedet av en eller annen grunn ikke i stand til å tilby løsninger, og RiG må selv sørge for løsningene, alene eller i samarbeid med andre.

Akse 2 | Avfallsmonopolet

Definisjonene av avfall, samt hvem som har ansvar for håndtering av det, er hjemlet i forurensingsloven. Disse definisjonene ligger til grunn for mengdene RiG håndterer, finansieringsmodellen, og hvilke brukergrupper RiG betjener. Dersom monopolsituasjonen endrer seg, vil det ha stor innvirkning på RiGs arbeid. Ytterpunktene på denne akse vil på den ene siden være en total oppløsning av monopolet, noe som vil bety at RiGs avfallsmengde ventelig vil bli vesentlig redusert. I et slikt scenario forventes det at «lønnsomt» avfall (verdifraksjoner som glass, metall, papir osv) vil bli håndtert av private selskaper, mens RiG vil bli sittende igjen med problemavfallet som er kostbart å håndtere.

På den andre siden av akse, er scenariet at monopolet utvides og ved det omfatte flere brukere og mer avfall enn i dag (f.eks. store deler av næringslivet). Dette vil gi langt større mengder og mer varierte avfallstyper.

Noen av de mest sentrale veivalgene RiG skal gjøre, vil være avhengig av utviklingen langs de to oppsatte aksene:

- Hvis markedet fungerer og leverer løsninger, er det mindre behov for at RiG og eierkommunene investerer i sorterings- og behandlingsløsninger. Tilsvarende gjelder motsatt: ved markedssvikt, vil RiG måtte ta et større ansvar, med økt behov for investeringer og kompetanse i egen organisasjon.
- Hvis monopolet utvides, vil RiG måtte skalere organisasjon og kompetanse i henhold til utvidede oppgaver. Ved bortfall av monopol, vil avfallsmengdene bli reduserte, samtidig som finansieringsmodellen kan settes under press. I et slikt tilfelle kan samarbeid med andre være en viktig strategi, særlig dersom dette sammenfaller med et dårlig fungerende marked.

Korona-krisen 2020 er pågående mens denne revisjonen utarbeides, og det er derfor usikkert hvordan avfallsmengder, marked og lovkrav vil utvikle seg på kort sikt. På litt lengre sikt ser vi for oss en normalisering ved at man vil komme tilbake til omtrent den situasjonen som var før pandemien. I lys av dette, framstår det som en robust strategi, å avvente eventuelle investeringer i sorterings- og behandlingsanlegg til vi ser utvikling av markeds-situasjonen etter krisen.

4. ENDRINGER I STRATEGIER OG TILTAK

Strategisk mål for Hovedplan for Renovasjonstjenester i Grenlandskommunene 2018-2030 er som følger: «Grenlandskommunene skal ha en kostnadseffektiv avfallsordning som gir: mindre avfall, mer ombruk, mer materialgjenvinning og fornøyde brukere».

Under denne strategien er det angitt i alt åtte mål, knyttet til følgende satsningsområder:

1. Avfallsreduksjon og ombruk
2. Sortering og materialgjenvinning
3. Klima og miljø
4. Brukertilfredshet
5. Kostnadseffektivitet

Til hvert mål er det knyttet en eller flere strategier, og til strategiene er det knyttet tiltak.

Foreliggende revisjon avgrenser seg til strategier for å oppnå mål knyttet til sortering og materialgjenvinning:

MATERIALGJENVINNING

60 % i 2025 og 65 % i 2030

UTSORTERING AV MATAV FALL

55 % i 2025, 60 % i 2030 og 70 % i 2035

Det foreslås to endringer:

- ➔ **Innføre egen beholder for matavfall (nytt tiltak) – kap. 5**
- ➔ **Utsette og avvente tiltaket «Etablere sentralsorteringsanlegg i samarbeid med andre i regionen» – kap. 6**

5. EGEN BEHOLDER FOR MATAVFALL

OM TILTAKET

Husholdninger, hytter og kommunale virksomheter vil få egen beholder til oppsamling av matavfall som kan tas i bruk høsten 2022. Villabebyggelse vil få beholder på 140 liter, mens flerhusbebyggelse vil få fellesløsninger.

Tynne poser av nedbrytbar plast, eventuelt papirposer, til oppsamling av avfallet på kjøkkenet vil bli tatt i bruk.

FORMÅL MED TILTAKET

➔ Mer utsortert matavfall

Egen dunk for matavfall gir høyere sorterings-effektivitet sammenlignet med optisk sortering. Grunnen er både at folk generelt sorterer bedre når matavfallet kastes i egen dunk, samtidig som det er mindre svinn i transport og sorteringsleddet (ved at poser går i stykker før optisk sorteringsanlegg, dårlig knytting av poser, eller at de ikke blir sortert korrekt i det optiske sorteringsanlegget).

Sorteringseffektiviteten vil ventelig øke fra dagens 50 % til 70 % dersom det innføres egen dunk for matavfall. Det er vurdert som umulig å oppnå 70 % med optisk sortering som metode.

Med egen beholder for matavfall, kan sortering også innføres for hytter og fritidsboliger. Dette er i dag ikke innført på grunn av løsningens sårbarhet for løst avfall / stort avfall (skaper problemer på sorteringsanlegget).

➔ Plastfri biogjødsel til landbruket

Ved overgang til egen dunk for matavfall, kan tynne poser av nedbrytbar plast laget av fornybare råvarer, eventuelt papirposer benyttes til oppsamling av avfallet. Det vil gi plastfri biogjødsel til bruk i landbruket.

Kommunene i Grenland er medeiere i Greve Biogass, og har gjennom tidligere vedtak og avtaler, forpliktet seg til å levere matavfall til anlegget frem til 2025.

Problemet med plasten, er knyttet til at anlegget ikke klarer å fjerne all plast som følger med avfallet. Det resulterer i at det er synlig plast (grønne plastbiter) på jordbruksarealer som benytter biogjødsel fra Greve. Tatt i betraktning problemene som knytter seg til mikroplast, spesielt i kombinasjon med produksjon av mat, er det nødvendig å gjøre noe med det.

Det jobbes med å finne løsninger for nedbrytbare poser som kan fungere i optisk sorteringsanlegg, men disse har utfordringer i forhold til å være sterke nok til å tåle håndteringen i transport og anlegg. Dermed blir de veldig tykke/kraftige og ved det dyrere, samtidig som de brytes sent ned (til tross for at materialet i seg selv er nedbrytbart). I egen dunk er det ikke samme behov for tykke og sterke poser.

ANDRE KONSEKVENSER OG EFFEKTER AV TILTAKET

Ved overgang til egen beholder for matavfall, vil det også følge andre effekter, som beskrives nedenfor.

➔ **Optisk sorteringsanlegg avvikles**

Det vil være uforholdsmessig kostbart å videreføre drift av optisk sorteringsanlegg dersom kun plast skal sorteres ut i blå pose etter at den grønne posen forsvinner. Samlet kostnad for drift av optisk sorteringsanlegg, inkl. grønne poser til oppsamling av matavfall, var 12,2 MNOK i 2019. Vedlikeholdsbehovet er økende, noe som vil bety økte kostnader i årene som kommer.

Det er også å forvente at plastsortering vil være bedre i et system uten optisk sortering, ettersom plukkanalyser viser at folk sorterer plasten dårlig i dette systemet. Ca. 30 % av innholdet i blå poser er ordinært avfall.

➔ **Overgang til gjennomsiktig sekk for plastemballasje**

Det må etableres ny løsning for sortering av plastemballasje. Det mest aktuelle er å sortere i egen gjennomsiktig sekk, som settes ut på tømmedag.

Dagens optiske sorteringsordning gir en utsortering på 7,6 kg plast per innbygger. Tilsvarende hadde Drammensregionen en utsortering på 9,3 kg i 2017, mens Vesar kunne vise til utsortering av 13,1 kg. Begge benytter gjennomsiktig sekk. Det er således sannsynlig at vi kan få høyere utsortering av plast, ved overgang til gjennomsiktig sekk. Kvaliteten på utsortert plast vil også bli bedre.

Det må kontinuerlig vurderes om markedssituasjonen for sentralsorteringsanlegg (se eget kapittel) er slik at man kan kjøpe kapasitet der. I så tilfelle vil løsningen med sekk for plast kunne avvikles, og plastemballasjen sendes til sortering sammen med restavfallet.

EFFEKT

Mengden plast til oppsamling av avfall **reduseres** med ca. 95 tonn per år.

Foto: Erik Jøner, NIBIO

➔ Redusert plastforbruk

Årlig forbruk av grønne poser til oppsamling av mat er per nå nesten 8 mill. I tillegg kommer ca. 7 mill. blå poser til plasten. Til sammen tilsvarer dette ca. 122 tonn plast.

Med overgang til grønn pose av nedbrytbar plast av fornybare råvarer, evt. papirpose, spares inntil 65 tonn plast årlig. Ved overgang til oppsamling av plast i plastsekker, reduseres forbruket av plast med ytterligere ca. 30 tonn årlig; til sammen en besparelse på ca. 95 tonn.

➔ Større produksjon av biogass og gjødsel til landbruket

Når mengden utsortert matavfall øker, øker også produksjon av biogass og biogjødsel. Det gir betydelige miljømessige gevinster. Klima-utslippene reduseres ved at biogass erstatter fossilt drivstoff, og biogjødsel erstatter mineralgjødsel. Tiltaket er beregnet å gi en positiv klima-effekt på ca. 465 tonn CO₂-ekvivalenter per år. Bruk av biorest som gjødsel gjør det også mulig å beholde viktige begrensede ressurser, som fosfor, i kretsløpet.

➔ Endret tømmefrekvens

En av de mest betydelige kostnadsdriverne i renovasjonsordningen, er innsamling avfall. Ved overgang til egen beholder for matavfall er det derfor nødvendig å se nærmere på tømmehyppigheten. Det er gjennomført en forstudie der fem ulike alternativer for oppsamling og innsamling av avfall er vurdert.

Det gunstigste alternativet er å tømme restavfall og matavfall annenhver uke.

Nye løsninger med appen «Min Renovasjon» med varsling før tømmedag, vil bidra til at det blir enkelt å holde oversikt over ulike tømmedager. Plastsekken samles inn sammen med papir, hver fjerde uke.

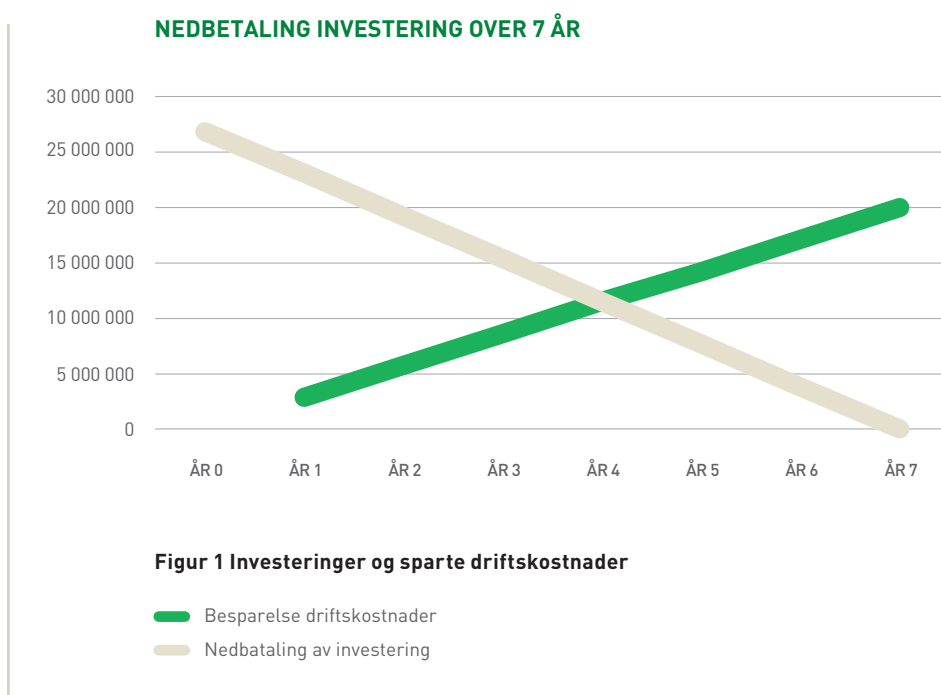
KOSTNADER

Forstudien viser at tiltaket krever en investeringsramme på ca. 27 MNOK, som i hovedsak dekker innkjøp og utsetting av nye beholdere.

På grunn av avvikling av optisk sorteringsanlegg og justert tømmeffrekvens, vil driftsutgiftene bli ca. 2,8 MNOK per år lavere enn dagens løsning.

Med en avskrivningstid på 7 år, gir tiltaket en initiell gebyreffekt på ca. 50 kroner per år per standardabonnement, men allerede ved år 4 går tiltaket totalt sett i pluss, og gir gebyrreducerende effekt (sparte driftskostnader overstiger nedbetaling av investeringskostnader).

Samtidig gir tiltaket positiv økonomi og mulighet for å utvikle en gebyrmodell der betalingen i større grad kan knyttes mot mengden som leveres mv.

ANDRE MULIGHETER SOM FØLGER AV TILTAKET

Innføring av egen beholder for matavfall vil åpne for andre utviklingsmuligheter.

➔ Tilpasning av tømmefrekvens

Endringen muliggjør tilpasset tømmefrekvens for både restavfall og matavfall. De som har mye avfall eller av andre grunner har behov for hyppigere tømming, kan få bestille det. De som har mindre, kan ha sjeldnere tømming. Det kan gi reduserte kostnader og bedre tilpasset tjeneste.

➔ Individuell tilpasning av gebyr

Egen beholder for matavfall vil muliggjøre et mer fleksibelt gebyrsystem som tar hensyn til både hvor mye abonnenten benytter tjenestene, og hvor flink han/hun er til å sortere riktig.

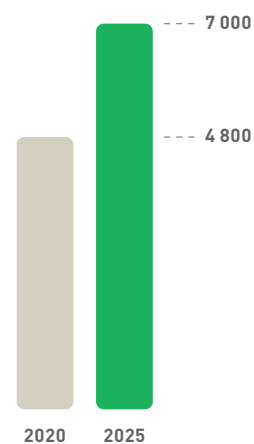
➔ Kunnskap om egensortering

Koblet med RFID-merking av beholdere, kan abonnenten få avfallsstatistikk gjennom innlogging på «Min Renovasjon». På samme måte som kunden kan følge med på eget strømforbruk, kan kunden følge med på egne sorteringsresultater og hvordan det påvirker faktura mv.

EFFEKT

Utsortering av matavfall øker fra dagens

4.800 tonn
til **7.000 tonn**

6. UTSETTE ETABLERING AV SENTRALSORTERINGSANLEGG

OM SENTRALSORTERING

Sentralsorteringsanlegg er anlegg som sorterer plast, papir og metaller ut av restavfall.

I eksisterende hovedplan er etablering av sentralsorteringsanlegg foreslått som tiltak for å kunne nå mål om 60 % materialgjenvinning i 2025 og 65 % i 2030. Tiltaket var planlagt å gi effekt i 2025.

Flere hensyn gjør det fornuftig å utsette tiltaket.

ENDRET MARKEDSSITUASJON

Siden hovedplanen ble laget i 2016-17, er det bygget nytt sentralsorteringsanlegg (Stavanger), og flere er under planlegging. Det er mulig at det innen få år vil være mulig å kjøpe sorteringskapasitet i markedet, istedenfor å bygge anlegg selv.

Det er også usikkerhet knyttet til teknologivalg, som gjør at det vurderes som hensiktsmessig å avvete beslutning om sentralsortering.

HØY MATERIALGJENVINNING FØR 2025

Det er inngått flere kontrakter som i løpet av 2020/2021 ventelig vil bringe materialgjenvinningsgraden opp fra dagens 36 % til ca 60 %. Det betyr at det ikke er avgjørende for måloppnåelsen i 2025 at sentralsortering realiseres som planlagt.

Scenarieanalysen i kapittel 3 viser at det i flere av scenariene vil være lurt å avvete eventuelle større investeringsbeslutninger – særlig dersom det ikke haster i forhold til måloppnåelse.

EFFEKT

Sparte investeringskostnader ved å ikke etablere et sentralsorteringsanlegg,
fra 50 til 81 MNOK

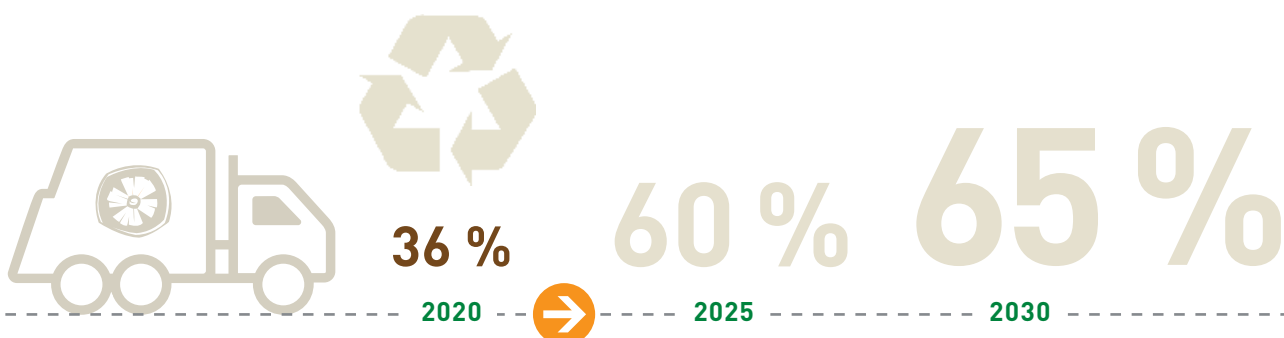
Utviklingen fram mot 2025 vil avgjøre hvorvidt plan for sentralsorteringsanlegg bør realiseres, eller om det ikke vil være nødvendig eller hensiktsmessig.

KOSTNADSBESPARELSE OG RISIKOREDUKSJON

Å bygge anlegg for avfall fra Grenland er estimert til 50-81 MNOK, avhengig av omfanget av sortering anlegget skal utføre. Denne investeringen spares dersom anlegget ikke bygges.

Dersom det viser seg å være behov for sentralsortering av avfall fram mot 2030, bør man regne på merkostnaden ved å leie sorteringskapasitet i forhold til å eventuelt bygge selv.

En utsettelse gir betydelig risikoreduksjon i forhold til investeringskostnader, teknologivalg og resultatoppnåelse. Dersom det i løpet av de neste årene kommer ny teknologi som gir bedre resultater enn kjent sentralsorteringsteknologi, så vil Grenlands-kommunene ikke være økonomisk bundet til et anlegg med «foreldet» teknologi.

7. EFFEKTER OPPSUMMERT

ENDRINGENE VIL HA SLIK EFFEKT

- **Egen beholder for mat** vil øke utsortering fra dagens 4.800 tonn til 7.000 tonn per år, som tilsvarer en økning fra 50 % til 70 % utsortering.
- Kravet om **70 % utsortering** av matavfall kan nås.
- **Plastfri biogjødsel** fra Greve Biogass.
- **Mengden plast** til oppsamling av avfall **reduseres** med ca. 95 tonn per år.
- Egen beholder for matavfall vil redusere **CO2utslippene** med ca. 465 tonn per år. I tillegg beholdes større mengder av verdifulle mineraler som fosfor i kretsløpet.
- Ny løsning for innsamling av plast vil gi **renere plastkvalitet** og mer plast til materialgjenvinning.
- Ny beholder til matavfall åpner for å **koble gebyret** mot antall tømminger, mengde avfall som kastes mv.
- Tiltaket har en investeringskostnad på 27 MNOK og vil gi en **redusert årlig driftskostnad** på 2,8 MNOK.
- Etter fire år vil tiltaket gå i pluss.
- Utsettelse av sentralsortering vil **spare investeringskostnader** 50 til 81 MNOK.

8. FINANSIERING

RiG har per i dag en vedtatt låneramme på 176 MNOK. Vedtak som gjelder låneopptak knytter seg til en rekke enkeltstående vedtak:

Handlingsprogram 2017-2020

Bamble sak 114/16, Porsgrunn sak 85/16, Siljan sak 75/16 og Skien sak 208/16: 56.300 MNOK.

Handlingsprogram 2018-2021

Bamble sak 118/17, Porsgrunn sak 83/17 og 48/18, Siljan sak 10/18 og Skien 180/17: Tre av kommunene har vedtatt låneopptak på 79 MNOK, mens Porsgrunn har vedtatt 64,5 MNOK.

Kjøp av Rødmyrsvingen 63 og 67

Bamble sak 71/16, Porsgrunn sak 61/16, Siljan sak 53/16 og Skien sak 152/16: 35 MNOK.

I tillegg inkluderer selskapsavtalen en låneramme på 20 MNOK.

Vedtakene som gjelder låneopptak er mange, til dels krevende å holde oversikt over og oppleves som uryddig for långiver. Ved siste låneopptak som gjaldt innføring av husstandsinnnsamling av glass og metallemballasje, ga bankene tilbakemelding om at de betraktet lånerammen som så vidt uoversiktlig og komplisert at det er mulighet for at de ikke vil tilby lån for fremtiden. Det anbefales en enklere modell der det vedtas en samlet låneramme for selskapet.

Innføring av egen beholder for matavfall, vil gi et samlet investeringsbehov på 27 MNOK. Årlige driftskostnader er beregnet å bli redusert med 2,8 MNOK. Effekten av tiltaket vil ved oppstart være ca. 50 kroner per abonnent. Beholderne avskrives over syv år, noe som betyr at tiltaket totalt sett vil gå i pluss etter fire år.

Behov for økt låneramme

For å finansiere tiltakene som denne reviderte hovedplanen omfatter må lånerammen økes fra dagens 176 mill. kr til 200 mill. kr. Vedtak om dette må gjøres i alle eierkommunene høsten 2020.

